

devină cu mare probabilitate un titlu de referință și resursa cea mai valoroasă în acest domeniu, pentru ani buni de acum încolo.

Camelia Ionescu

Universitatea București, Facultate de Psihologie

Elaine Cox, Tatiana Bachkirova & David A. Clutterbuck Eds. (2009). *The Complete Handbook of Coaching*. Sage Publications, 456 p.

Coaching-ul este o intervenție care a cunoscut în ultima vreme expansiune atât la nivel practic, cât și la nivel de cercetare. Este în primul rând o practică, dar și un domeniu care a atras din ce în ce mai mult atenția cercetătorilor din aria psihologiei și a managementului. Popularitatea incontestabilă se datorează rolului său în sporirea performanței profesionale, în obținerea rezultatelor și în optimizarea funcționării personale. Pe plan mondial, s-a acumulat o vastă literatură, articole, rapoarte, care pe de o parte ilustrează diversitatea problemelor abordate în coaching, iar pe de altă parte dovedește eficiența sa. În ciuda acestei dezvoltări, coaching-ul nu beneficiază de o încadrare teoretică unitară proprie, ci este un domeniu în fază de construcție.

Ghidul de față, publicat în decembrie 2009, apare pe fondul unei nevoi acute de delimitare teoretică mai precisă și de cercetări empirice mai numeroase în domeniul coaching-ului. Lucrarea tratează aspecte legate de diferențierea perspectivelor teoretice, precum și abordările practice în coaching. Este un material de referință care reunește contribuțiile a 42 de cercetători, specialiști și profesori în principal din Marea Britanie. Tratarea ariilor cheie din coaching prin prisma teoretico-practică face ca ghidul să se adreseze atât cercetătorilor, cât și practicienilor.

Ghidul este constituit din 3 părți: prima parte prezintă paradigme teoretice din psihologie care circumscriu intervenția de coaching; partea a doua abordează contextele aplicative, cadre și forme de coaching, cum ar fi cel personal, de viață, coaching-ul pentru persoane cu funcții de conducere, coaching-ul pentru dezvoltarea carierei și alte forme; partea a treia se axează pe aspecte profesionale cu impact asupra practicianului de coaching, cum ar fi etica, supervizarea, dezvoltarea profesională continuă, standarde

de practică. Aceste trei secțiuni sunt încadrate de introducere și concluzie care conțin, în principal, reflecții ale editorilor.

Capitolul introductiv oferă o descriere sumară a structurii și conținutului întregii lucrări și punctează elementele definitorii ale coaching-ului. Autorii definesc coaching-ul ca un proces de dezvoltare umană care implică interacțiuni structurate, orientate și strategii, instrumente și tehnici pentru a promova o schimbare dezirabilă și sustenabilă pentru clienți și organizație. Sunt precizate 4 dimensiuni ale coaching-ului din perspectiva cărora a fost studiat: subiectiv (practician și client ca indivizi), intersubiectiv (relații de coaching, cultura, limbaj), obiectiv (comportamente, procese, modele, tehnici) și interobiectiv (sisteme, organizații, familie, societate). Acestea sunt esențiale pentru a înțelege exhaustiv procesul coaching-ului. Astfel, partea introductivă delimitează conceptele de bază din coaching dar prezintă și premisele istorice și traiectoria formării acestuia ca domeniu distinct.

Secțiunea întâi este compusă din 13 capitole care reprezintă tot atâtea teorii psihologice ce fundamentează intervenția de coaching. Teoria cognitiv-comportamentală, cea ontologică, analiza tranzacțională, programarea neuro-lingvistică sunt doar câteva dintre abordările prezentate și care pot fundamenta cu succes un demers de coaching. Coaching-ul, așa cum subliniază autorii, nu mai este văzut ca o abordare ateoretică, de simț comun, și bazată pe o combinație eclectică de instrumente. În schimb, este un proces construit teoretic pe paradigmele majore ale psihologiei. Teoriile asupra dezvoltării umane conțin elemente esențiale, concepte și asumții despre natura umană, procesul și dinamica schimbării.

Între toate teoriile vizate, abordarea cognitiv-comportamentală pare a avea cea mai largă aplicabilitate pentru multe dintre formele de coaching. O astfel de abordare subliniază importanța identificării scopurilor realiste și conștientizarea barierelor cognitive și emoționale din calea atingerii scopurilor. Vizează echiparea clientului cu abilități cognitive și comportamentale mai eficiente. Capitolul axat pe teoria cognitiv-comportamentală oferă modele cognitive, instrumente și tehnici pentru restructurarea cognițiilor clientului. În final, sunt formulate recomandări pentru utilizarea acestei abordări în diferite tipuri de coaching (pentru sănătate,

pentru echipe, pentru persoane cu funcții de conducere).

Secțiunea întâi urmează o structură unitară pe parcursul celor 13 capitole și cuprinde: introducerea conceptelor și asumptiilor legate de dezvoltarea umană, procesele, rolul practicianului (coach) în relația cu clientul, metode și tehnici pentru facilitarea schimbării și dezvoltării. Acest cadru unitar facilitează realizarea de comparații între modele și abordări.

Secțiunea a doua, alcătuită din 11 capitole, detaliază forme și tipuri de coaching fundamentate pe teoriile prezentate în secțiunea întâi. Autorii realizează distincția între forme de coaching și contextul acestuia. Formele de coaching sunt denumite conform scopului pe care îl urmăresc, de exemplu: coaching pentru performanță, de dezvoltare, coaching transformațional. În schimb contextul indică un cadru de intervenție, cum ar fi <viața> - coaching pentru viață, <mediul de afaceri> - coaching pentru organizații. Este o distincție utilă care nu apare în alte lucrări.

Această secțiune prezintă cele mai frecvente tipuri de coaching, cu caracteristicile specifice și dezvoltarea lor. De asemenea, evidențiază rolul practicianului și relația cu clientul. Fiecare capitol debutează cu o prezentare generală a formei de coaching, urmată de o descriere a modelelor și instrumentelor pe care practicienii le pot utiliza în cadrul respectiv. Relația dintre forma de coaching și diferite perspective teoretice este analizată în termeni de avantaje și dezavantaje. Fiecare capitol realizează o legătură explicită între teorie și practică și oferă oportunitatea unor întrebări de reflecție asupra aspectelor prezentate. La final de capitol, autorii ilustrează conținutul cu scurte studii de caz și dau recomandări bibliografice.

Secțiunea a treia pornește de la premisa că în ciuda extinderii ca practică, statutul coaching-ului ca profesie este relativ recent. Prin urmare, analiza riguroasă pe dimensiuni ca: viitorul coaching-ului ca profesie, aspecte de etică, supervizarea, dezvoltarea profesională continuă a practicienilor este binevenită.

Capitolul final, de concluzii, punctează patru teme majore de reflecție recomandate de editori, și anume: rolul constructivismului în practica de coaching; rolul teoriilor și a modelelor personale; dinamica schimbării din domeniul coaching-ului și nevoia de experimentare; eclectismul în utilizarea tehnicilor de coaching.

Așa cum decurge și din sumarizarea principalelor părți, *The Complete Handbook of Coaching* este o primă carte consacrată unei analize ample a perspectivelor teoretice ale coaching-ului. Mai mult, examinează legăturile dintre aceste perspective și contextul, formele și instrumentele coaching-ului. Este o carte care aduce împreună, într-o combinație reușită, o varietate de aspecte legate de coaching. Oferă o hartă comprehensivă a coaching-ului în raport cu diferite contexte.

Cartea are o structură care permite cititorului să abordeze coaching-ul atât din mai multe perspective teoretice, cât și din unghiul aplicațiilor în practică. Astfel, ghidul complet de coaching oferă specialistului – cercetător sau practician – oportunitatea de a identifica și dezvolta un stil propriu de coaching. Deși aduce un volum considerabil de informații, nu formulează răspunsuri la probleme specifice din coaching, ci mai degrabă îl lasă pe cititor să le caute.

De o importanță metodologică considerabilă este identificarea de către autori a unor probleme-cheie din domeniu, prin prisma cărora, atât conceptele de eficiență și eficacitate în coaching cât și modul de interacțiune dintre principiile subiacente, capătă contururi mult mai clare, oferind direcții de acțiune în plan practic, concret.

În esență, prin conținutul sintetic, organizarea pragmatică și sugestiile concrete de acțiune, lucrarea se dovedește a fi o incursiune ghidată în coaching, contribuind la lărgirea bazei de cunoștințe specifică domeniului.

Drd. Lucia Ratiu

Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației

Horia D. Pitariu, Dragoș Iliescu & Daniela Vercellino (2010). *Manual tehnic al SDS (Self-Directed Search) în România / Ghid profesional de utilizare pentru SDS (adaptare după Holland, J. L., Powell, A. B., & Fritzsche, B. A.)*. București: OS România. 164, respectiv 177p.

Piața forței de muncă în continuă mișcare și schimbare ne determină să fim din ce în ce mai atenți în planurile care privesc profesia pe care dorim să o îmbrățișăm, precum și față de posibilitățile pe care școala ni le oferă, odată absolvită o anumită specializare. În plus, datorită dezvoltărilor